

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
(ΠΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)**

ΘΕΜΑ Α1

α) Σχολικό βιβλίο, σελ. 92-93: «Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη...Αντιβενιζελικών».

β) Σχολικό βιβλίο, σελ. 213-214: «Στο μεταξύ η επανάσταση...την εφημερίδα, «το Θέρισο».»

γ) Σχολικό βιβλίο, σελ. 152: «Με βάση... ανταλλαξίμων» και σελ. 150: «Οι ανταλλάξιμοι θα διευκολύνονταν στη μετακίνηση τους από τη Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής σύμφωνα με τη Σύμβαση της Λοζάνης το 1923.»

ΘΕΜΑ Α2

α) Σωστό

β) Λάθος

γ) Λάθος

δ) Λάθος

ε) Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελ. 142-143: «Η επιστροφή των προσφύγων...της προσφυγιάς».

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο, σελ. 157-158: «Η αστική στέγαση...επέκταση λιμανιών κ.α.».

ΘΕΜΑ Γ1

Η Ελλάδα μετά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα μετά από πολλές περιόδους κρίσης που διήλθε είχε αρχίσει να εξελίσσεται σε όλους τους τομείς του δημόσιου βίου. Κυρίως σε πολιτικό επίπεδο η μεταβολή του πολιτεύματος σε βασιλευόμενη δημοκρατία με το σύνταγμα του 1864 σε συνδυασμό με την κατοχύρωση του δικαιώματος της καθολικής ψηφοφορίας αποτέλεσαν το εφαλτήριο για την αναβάθμιση της πολιτικής ζωής.

Σχολικό εγχειρίδιο σελ. 78-79: «Παρά την έντονη αντίδραση... του πολιτικού τοπίου.»

σελ. 80: « Το διάστημα μεταξύ... ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν.»

Στοιχεία των παραθεμάτων που πρέπει να σχολιαστούν:

Στο παράθεμα του Ν. Μαρωνίτη αποδίδεται η στάση του Τρικούπη σχετικά με το πολιτικό κλίμα της εποχής.

- Το 1874 ο νέος πολιτικός Χαρίλαος Τρικούπης με το περίφημο άρθρο του «Τις πταίει;» καταγγέλλει τον βασιλιά Γεώργιο ως υπαίτιο της μακρόχρονης πολιτικής κρίσης της χώρας ο οποίος, όπως υποστηρίζει, εκμεταλλεύεται τους συνταγματικούς θεσμούς του 1864 και ακολουθεί αυταρχική πολιτική με συγκεντρωτική εξουσία. Πράγματι ο Γεώργιος λόγω της ασάφειας του συντάγματος ακολουθούσε μοναρχική πολιτική και διόριζε κυβερνήσεις της αρεσκείας του χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τα εκλογικά αποτελέσματα.
- Υπεύθυνος αποκλειστικά κρίνεται ο βασιλιάς και όχι ο λαός καθώς δεν έχει άλλη επιλογή παρά την υποτέλεια στο βασιλιά ή την επανάσταση. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι το σύνταγμα του 1864 ήταν απόρροια της επανάστασης του 1862, οπότε αυτή η λύση ενδεχομένως δεν θα απέδιδε θετικά αποτελέσματα, αφού και πάλι ο βασιλιάς μπορούσε να εκμεταλλευτεί την εξουσία του και να ασκήσει αυταρχική πολιτική.
- Τα κόμματα της εποχής δεν ήταν υπόλογα της πολιτικής παθογένειας της χώρας δεδομένου ότι οι πολιτικοί ηγέτες της εποχής δεν δύνανται να αντιταχθούν στο βασιλιά ενώ κάποιοι από αυτούς συμπαρατάσσονται με αυτόν λόγω της εξυπηρέτησης των συμφερόντων τους και της αρχομανίας που τους διακρίνει.
- Ο Τρικούπης για την άρση του πολιτικού αδιεξόδου προτείνει την αρχή της δεδηλωμένης, η οποία θα αποτελέσει το έρεισμα κυβερνήσεων πλειοψηφίας οι οποίες θα οδηγήσουν στο δικομματισμό και θα επέλθει έτσι η πολιτική ομαλότητα στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα με αυτό τον τρόπο θα αποτραπεί η έκρηξη μιας νέας επανάστασης που και άκαιρη είναι και ενέχει πολλούς κινδύνους.

Στο δεύτερο παράθεμα, το οποίο αποτελεί απόσπασμα από το λόγο που εκφώνησε ο βασιλιάς Γεώργιος στις 11 Αυγούστου 1875, πιστοποιείται η αποδοχή της αρχής της δεδηλωμένης από αυτόν.

- Σε ένα πρώτο επίπεδο παρουσιάζει την δίκαιη και υπεύθυνη στάση του απέναντι στο Σύνταγμα του 1864 ως δεδομένη θέλοντας να αντικρούσει οποιαδήποτε κατηγορία σε βάρος του για νόθευση των εκλογικών αποτελεσμάτων και εκμετάλλευση ασαφειών του συντάγματος.
- Δεσμεύεται ότι αναγνωρίζει την απόλυτη εξουσία των εκλεγμένων αντιπροσώπων του λαού δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την αγαθή του προαίρεση απέναντι στους ηγέτες των πολιτικών κομμάτων της εποχής, οι οποίοι μέχρι τότε αν και είχαν κερδίσει την πλειοψηφία του λαού στις εκλογικές αναμετρήσεις δεν αναλάμβαναν πάντα και την εξουσία.
- Ωστόσο υπενθυμίζει και τις υποχρεώσεις των πολιτικών αυτών ανδρών που θα κυβερνήσουν την Ελλάδα θέλοντας με αυτό τον τρόπο να δικαιολογήσει αφενός μεν την προηγούμενη τακτική του να διορίζει αυτός τους πιο υπεύθυνους κατά την κρίση του, αφετέρου δε να τους δεσμεύσει ηθικά ώστε να είναι συνεπείς στα καθήκοντα τους διότι θα τους ελέγχει έμμεσα και άμεσα.
- Τέλος παρουσιάζει ως προσωπικό του μέλημα την ανάθεση της διακυβέρνησης της χώρας σε εκείνο τον πολιτικό που θα έχει συγκεντρώσει την πλειοψηφία των βουλευτών, γιατί χωρίς αυτή δεν μπορεί να ευδοκιμήσει η δημοκρατία και η ισορροπημένη πολιτεία.

ΘΕΜΑ Δ1

Οι διαφορές του αγροτικού προβλήματος στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες οφείλονται στις ιστορικές ιδιομορφίες της ελληνικής ανάπτυξης. Η σταδιακή προσάρτηση εδαφών στο ελληνικό κράτος μετά την ανεξαρτησία του και έως ένα αιώνα μετά, οδήγησε σε προοδευτική διανομή των εθνικών γαιών, που ενώ αποτελούσε γενική απαίτηση και επιθυμία, στην πράξη όμως συναντούσε πολλά εμπόδια.

Ο πρώτος που ασχολήθηκε σοβαρά με το ζήτημα ήταν ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος όμως ήταν αυτός που έδωσε την οριστική λύση, καθώς οι προσαρτήσεις της Θεσσαλίας το 1881 και της Μακεδονίας με τους Βαλκανικούς πολέμους σε συνδυασμό με την άφιξη των προσφύγων το 1923, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, έδωσαν ώθηση στην οριστική επίλυση του προβλήματος.

Από το σχολικό βιβλίο πρέπει να αναφερθούν, από τη σελ.25: «Η οριστική αντιμετώπιση...ιδιοκτησίας» και από τις σελ. 43-45: «το αποφασιστικό βήμα...Ρουμανίας κλπ.»).

α) Στόχοι και περιεχόμενο, 1870-1871:

- Αύξηση εσόδων του κράτους από εξαγορά αγροτικών προϊόντων.
- Αύξηση εσόδων τραπεζών και εμπορικών οίκων.
- Ταχεία ανάπτυξη εμπορικών ομάδων.
- Ενίσχυση μικρής ή μεσαίας ιδιοκτησίας.
- Ενίσχυση της δανειοδότησης των μικροκαλλιεργητών.
- Αύξηση των εσόδων από τη φορολογία.
- Αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της παραγωγής.
- Εκτόνωση των κοινωνικών εντάσεων που προέρχονται από την καταπάτηση εθνικών γαιών με την παροχή μικρών τεμαχίων γης σε ακτήμονες.
- Ανάπτυξη γεωργίας και προώθηση της βιομηχανίας.

Στόχοι της μεταρρύθμισης του 1917:

- Τόνωση του εθνικού φρονήματος των χωρικών και ενίσχυση του θρησκευτικού συναισθήματος, ώστε οι αγρότες να αποτελέσουν βασική πηγή άντλησης στρατιωτικού δυναμικού για τις μελλοντικές πολεμικές αναμετρήσεις.
- Νομιμοποίηση της μεταρρύθμισης της κυριαρχίας του πολιτικού συστήματος στη βόρεια Ελλάδα.

β) Υλοποίηση των ρυθμίσεων:

- Εκούσια απαλλοτρίωση των τσιφλικιών, αρχικά των εκτάσεων γης με χρηματοδοτούμενα προγράμματα για τους ακτήμονες αγρότες.
- Υποχρεωτική απαλλοτρίωση μεγάλων εκτάσεων γης κυρίως μετά την έλευση 1.230.000 Ελλήνων χριστιανών λόγω των πολιτικών συνθηκών και του ανταγωνισμού στα Βαλκάνια.
- Κατάτμηση των αξιοποιήσιμων εδαφών σε μικρές παραγωγικές μονάδες, σύμφωνα με το νοτιοελλαδικό πρότυπο που εγγυόταν τη σταθερότητα της κρατικής εξουσίας και του πολιτεύματος.

Η άφιξη των προσφύγων λειτούργησε καταλυτικά στην υλοποίηση της αγροτικής μεταρρύθμισης και στον πολυτεμαχισμό τόσο των ελληνικών όσο και των μουσουλμανικών τσιφλικιών.

Φιλολογική Ομάδα ΑΛΜΑ